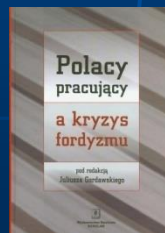
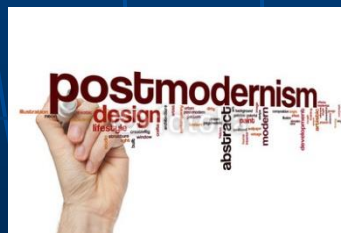

Prof. UAM dr hab. Paweł Churski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Analizy Regionalnej
e-mail: chur@amu.edu.pl
WWW: www.churski.pl

POSTMODERNIZACYJNE WYZWANIA MOBILNOŚCI

REKOMENDACJE DLA PRAKTYKI POLITYKI ROZWOJU

MOBILNOŚĆ

ZAŁOŻENIA

Zgodnie z przyjętymi przez Organizatorów założeniami pod pojęciem **mobilności** należy rozumieć pewną **zdolność ludności**:

- w zakresie dostosowywania się do zmieniających się warunków i wymagań na **rynku pracy**,
- do zmiany własnej pozycji społecznej, rozwoju intelektualnego, czy też podnoszenia **poziomu życia**.

Jednocześnie stwierdza się, że **mobilność** powinna być ujmowana w **dwóch wymiarach**:

- **wertykalnym** – rozumianym jako dążenie do awansu społecznego i zawodowego, czy też rozwoju wiedzy i kwalifikacji
- **horyzontalnym** – tj. przestrzennej, rozumianej jako gotowość i zdolność do przenoszenia się, w tym zmiany miejsca zamieszkania, w celu realizacji planów i zamierzeń w sferze zawodowej, edukacyjnej, czy też rodzinnej.

MOBILNOŚĆ

DEFINICJA

Warszawska
Polityka
Mobilności

Mobilność

dla Metropolii Poznań

Mobilność jest wynikiem dążenia ludności do podnoszenia **poziomu życia** poprzez jak najlepsze dostosowywanie się do dynamicznie zmieniających się warunków i wymagań na **rynku pracy**, którym towarzyszą istotne **przemiany zachowań społecznych**.

Mobilność ludności należy rozpatrywać w wymiarze:

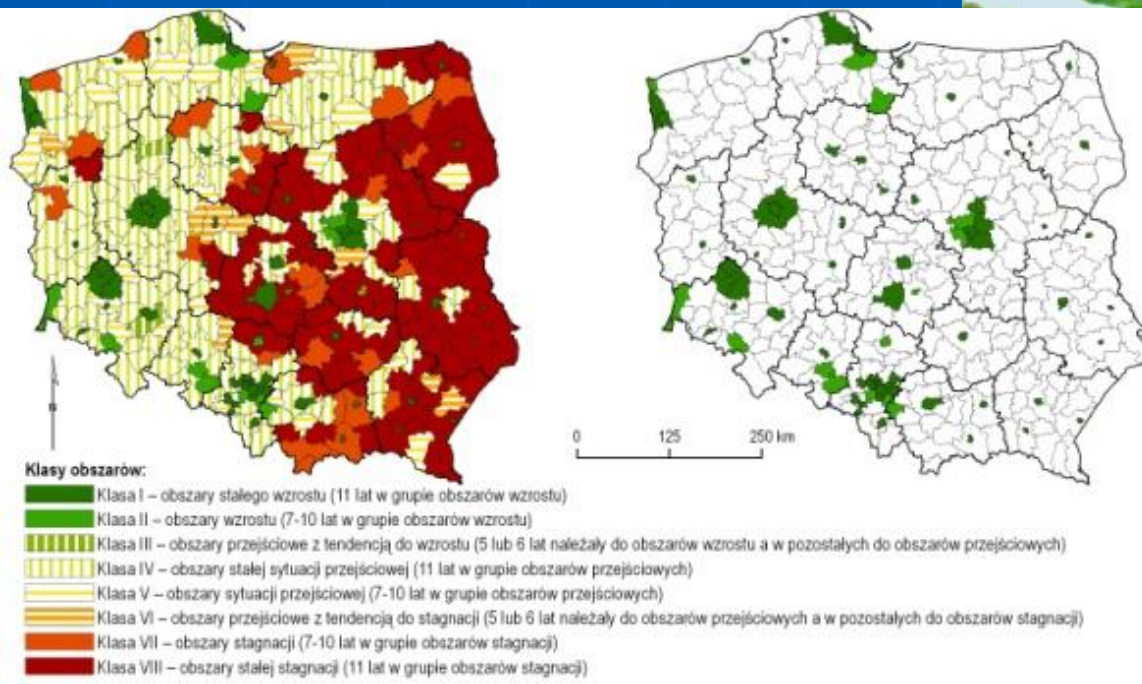
- **społeczno-zawodowym** – rozumianym jako zdolność ludności do:
 - ✓ zmiany własnej pozycji społecznej,
 - ✓ poszerzania wiedzy i kwalifikacji zapewniającego rozwój intelektualny,
- **przestrzennym** - rozumianym jako gotowość i zdolność ludności do przenoszenia się, w tym zmiany miejsca zamieszkania, w celu realizacji planów i zamierzeń w sferze zawodowej, edukacyjnej, czy też rodzinnej.

MOBILNOŚĆ

INTERWENCJA POLITYKI ROZWOJU

Mobilność ludności należy do jednych z najważniejszych współczesnych **wyzwań polityki rozwoju.**

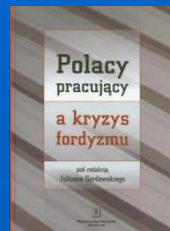

Ze względu na jej z jednej strony podstawowe **znaczenie dla poprawy poziomu efektywności wykorzystania zasobów ludzkich**, a z drugiej strony daleko idące **konsekwencje ekonomiczne, społeczne i przestrzenne** jej optymalizowanie staje się jednym z podstawowych celów działań interwencyjnych.

MEGATRENDY

STRUKTURA

Wśród współczesnych uwarunkowań (**megatrendów**) procesu rozwoju społeczno-gospodarczego wymienić należy:

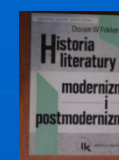
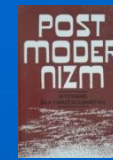
- postmodernizm
- globalizację
- transformację
- integrację

Uwarunkowania te determinują również formy i skalę **mobilności ludności** zmieniając **zasady funkcjonowania współczesnego rynku pracy** oraz **strukturę i zachowania współczesnego społeczeństwa**.

POSTMODERNIZM

DEFINICJA

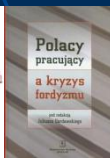

Jednym z tych uwarunkowań jest **postmodernizm**, który z jednej strony należy do najmniej upowszechnionych w przekazie publicznym megatrendów współczesnych przemian społeczno-gospodarczych, a z drugiej strony który determinuje większość tych zmian, w których uczestniczy każdy z nas.

postmodernizm [łac.-fr.],

ogólne określenie nowych tendencji we współczesnej kulturze, filozofii nauki, życiu społecznym i politycznym, oraz sposobów ich opisu; używane w 3 znaczeniach:

- 1) **okres w rozwoju kultury** następujący po okresie modernizmu, liczonego od schyłku XIX w. (z główną fazą 1910–30) do połowy XX w., zapoczątkowany w latach 60. XX w. na gruncie literatury amerykańskiej, później rozwijający się także w Europie Zachodniej; w tym znaczeniu stosują je najczęściej krytycy literatury (L.Fiedler, I. Hassan), sztuki (R. Krauss), architektury (Ch. Jencks);
- 2) **epoka kulturowo-cywilizacyjna** następująca po epoce nowoczesności, liczona od narodzin oświeceniowego światopoglądu w XVIII w., do lat 60. XX w.; jednym z głównych problemów myśli postmodernistycznej jest konieczność odrzucenia bądź możliwość krytycznego przewartościowania oświeceniowego dziedzictwa; takie rozumienie pojęcia postmodernizm nałożyło się na wcześniejszy literacko-artystyczny jego sens i rozprzestrzeniło głównie we Francji (J.F. Lyotard — autor raportu *Kondycja ponowoczesna* 1979, wydanie polskie 1997, J.Derrida, G. Deleuze, J. Baudrillard), a następnie na powrót w USA (H. Silverman, R. Rorty);
- 3) **„kondycja postmodernistyczna”**, a więc uwarunkowania sytuacji społecznej, ekonomicznej, mentalnej w obecnym postindustrialnym, wyrafinowanym technologicznie stanie zachodniej cywilizacji.

POSTMODERNIZM

PRZEŁOM MODERNISTYCZNO-POSTMODERNISTYCZNY I JEGO ZNACZENIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Przyjęcie do nowego porządku ekonomicznego i politycznego, realizującego zasady gospodarki rynkowej, jakie dokonało się w Polsce i niektórych krajach Europy Środkowo-Wschodniej, odbywa się w *czasach ujawniania się nowych zjawisk gospodarczych, politycznych i kulturowych* w wysoko rozwiniętych krajach zachodnich.

Nowe zjawiska związane z kolejnym etapem rozwoju cywilizacyjnego mają charakter wieloaspektowy i występują w wielu sferach, w tym m.in. dotyczą one:

- organizacji pracy,
- produkcji i zarządzania,
- funkcjonowania władzy i zachowań politycznych,
- podziałów społeczeństwa i jego mobilności,
- charakteru kultury i innych.

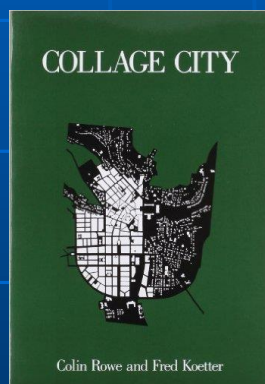
POSTMODERNIZM

PRZEŁOM MODERNISTYCZNO-POSTMODERNISTYCZNY I JEGO ZNACZENIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

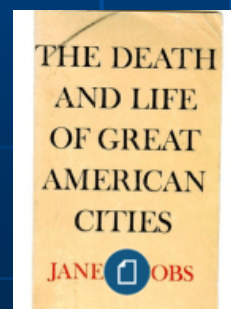
Przejawem przełomu modernizacyjno - postmodernizacyjnego było wystąpienie zjawisk, które świadczyły o załamaniu się lub wygasaniu trendów modernizacyjnych w różnych dziedzinach życia człowieka, w tym: kultury, a zwłaszcza sztuki i architektury, oraz polityki i gospodarki.

Do zjawisk tych zalicza się m.in.:

- pop-art,
- muzykę rockową,
- collage city,
- ruchy feministyczne,
- elastyczną organizację produkcji.

Flexibility
&
Adaptability
to Change

POSTMODERNIZM

PRZEŁOM MODERNISTYCZNO-POSTMODERNISTYCZNY I JEGO ZNACZENIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Określenie *momentu lub daty przełomu modernizacyjno-postmodernizacyjnego jest przedmiotem sporów*. Dotyczy to zwłaszcza sztuki i architektury, gdzie występuje znaczna rozpiętość w czasie pojawiania się zjawisk uznawanych za znaczące dla tego przełomu.

Natomiast w interesującej nas sferze przemian społecznych, politycznych i gospodarczych za przełomowy dla kształtowania ich postmodernizacyjnego charakteru przyjmuje się *początek lat siedemdziesiątych*:

+ Seidman (1992) *przejście* polityki lewicowej w latach 70 od polityki o orientacji robotniczej do nowych ruchów społecznych i postmarksistowskiej krytyki społecznej,

+ Harvey (1990) przyjmuje rok 1973 za ten w którym ujawniły się *warunki postmodernizacyjne*, które ukształtowały postfordowską organizację produkcji w postaci elastycznej organizacji, czynnikiem stymulującym był kryzys naftowy który wstrząsnął światem kapitalistycznym.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI oraz AKUMULACJI i REGULACJI

POSTMODERNIZACJA

Postmodernizacja gospodarki polega na przechodzeniu od fordowskich do postfordowskich form organizacji produkcji i pracy oraz kształtowaniu nowych form organizacji, określanych:

w ujęciu węższym jako

elastyczna organizacja

w ujęciu szerszym jako

elastyczna organizacja
elastyczna akumulacja i regulacja

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

CO BYŁO WCZEŚNIEJ ?

Modernizacja – Fordyzm

Główną formą pracy i produkcji w warunkach modernizacji gospodarki i wysoko rozwiniętego kapitalizmu stał się **fordyzm**. *Określa się go jako system przemysłowy oparty na masowej produkcji standaryzowanych dóbr w połączeniu z systematycznie rynkiem masowego konsumenta i regulowany przez keynesowskie zarządzanie makroekonomiczne.* (por. A.Tickell, J.A.Peck, 1992).

Fordyzm rozwinął się z praktyk Henry'ego Forda, a jego zapleczem teoretycznym były zasady "zarządzania naukowego" F.W.Taylora (1911).

Głównym elementem fordowskiej organizacji pracy i produkcji była kontrola wydajności pracy przy pomocy linii montażowej. Organizację tę cechowało:

- WYSOKA STANDARYZACJA - produkcja przy linii montażowej zakładała minimum różnorodności towarów,
- CIĄGŁOŚĆ - wielka ilość czynności maszynowych,
- OGRANICZENIA - zadania muszą być dokładnie rozplanowane w czasie i należy im podołać, a pracownicy muszą się trzymać wytycznych, uproszczenie celów - praca pozbawiona jest wartości czy zainteresowania.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

CO BYŁO WCZEŚNIEJ ?

Modernizacja – Fordyzm

Fordowska organizacja produkcji nie zapobiegła pojawieniu się zjawisk kryzysowych, które z całą siłą ujawniły w okresie kryzysu naftowego 1973 roku.

Do najważniejszych należały:

- SZOK GWAŁTOWNYCH PODWYŻEK CEN SUROWCÓW I PRODUKTÓW NISKOPRZETWORZONYCH,
- SPADEK STOPY ZYSKU SPÓŁEK,
- INFLACJA I STAGFLACJA,
- WZROST BEZROBOCIA,
- UTRATA DYNAMIKI FORDOWSKICH GAŁĘZI MOTORYCZNYCH, NP. MOTORYZACJA

Długotrwała utrata dynamiki rozwojowej i szereg innych negatywnych zjawisk gospodarczych uznane zostały za oznaki wyczerpywania potencjału rozwojowego dotychczasowych form gospodarczych, a więc kryzys o charakterze strukturalnym, powszechnie uważany jednak za **KRYZYS FORDYZMU**. kryzysu pojawiają się też oznaki przechodzenia do nowej postfordowskiej produkcji.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA

Elastyczna organizacja produkcji

Elastyczna organizacja produkcji zdaniem D.Harveya (1990) opiera się na elastyczności procesów pracy, rynków pracy, produktów i wzorców konsumpcji. Jej charakterystyczną cechą jest pojawienie się całkowicie nowych gałęzi produkcji, nowych sposobów świadczenia usług finansowych, nowych rynków, a przede wszystkim niezwykle zintensyfikowanie tempa innowacji handlowych, technologicznych i organizacyjnych.

Wywołała ona gwałtowne zmiany w kształtowaniu się nierównomierności rozwoju, zarówno między sektorami, jak i regionami geograficznymi. Przykładowo spowodowała ona olbrzymi wzrost zatrudnienia w sektorze usługowym oraz przyniosła utworzenie całkowicie nowych zespołów przemysłowych w regionach dotychczas nierozwiniętych.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA

Postfordyzm w gospodarce

Zmiany wywołane elastyczną organizacją gospodarki występują w postaci trzech postfordowskich tendencji rozwoju, stanowiących przegrupowanie organizacyjnych form modernizacyjnych na postmodernizacyjne:

- **POSTINDUSTRIALIZACJA**
- **MAŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ**
- **ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA**

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA POSTINDUSTRIALIZACJA

Postindustrializacja jest procesem zmniejszania się dominacji produkcji przemysłowej w gospodarce wysoko rozwiniętej na rzecz sektora usługowego.

Można wyróżnić dwa kierunki ekspansji sektora usługowego:

- odbywa się **MOBILNOŚĆ siły roboczej** z sektorów pierwszego (rolnictwa) i drugiego (przemysłowego) do sektora trzeciego (usługi), w tym migracja miejsc pracy,
- odbywa się **MOBILNOŚĆ zawodowa**, która oznacza wzrost liczby pracowników umysłowych i co ważniejsze, obecny bardzo szybki wzrost udziału osób pracujących w wolnych zawodach, techników i menedżerów.

Prowadzi to do zmiany struktury społecznej.

POSTMODERNIZM

REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

POSTMODERNIZACJA

POSTINDUSTRIALIZACJA – REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

- **monitoring** struktury rynku pracy wraz z predykcją zmian w wymiarze krótko i długookresowym uwzględniający przenikające się wyzwania **postindustrializacji i reindustrializacji**,
- **zintegrowany system zarządzania** ścieżkami i kierunkami kształcenia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb pracodawców,
- **rozwój wiedzy ogólnej oraz umiejętności i kompetencji społecznych** ułatwiających w przyszłej pracy zawodowej szybką i efektywną adaptację do zmieniających się zadań,
- **poprawa dostępności przestrzennej** zapewniająca kooperację między podmiotami gospodarczymi oraz dostęp do miejsc pracy bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania przez pracowników, poprawiająca spójność terytorialną, a tym samym również spójność ekonomiczną i społeczną.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA MAŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Wzrost ilości małych przedsiębiorstw jaki nastąpił w latach 70-tych w krajach wysoko rozwiniętych uważa się za przejaw postmodernizacyjnych zmian gospodarki. Działalność małych przedsiębiorstw **przełamuje sztywność fordyzmu** w zakresie zaspokajania potrzeb rynkowych i wyraża się w szybkiej reakcji na zmiany popytu, co przejawia się w produkcji krótkich serii.

Zwraca się jednak uwagę, że **małe przedsiębiorstwa nie mogą we własnym zakresie zapewnić wielu istotnych usług i nakładów na nie**, takich jak marketing, rachunkowość, kursy podnoszenia kwalifikacji, i innych.

Skutkuje to rozwojem **instytucji otoczenia biznesu** świadczących w/w usługi dla dynamicznie rozwijającego się sektora MŚP, a także pojawianiem się **nowych form kooperacji** zarówno merytorycznej, jak również przestrzennej (grupy producenckie, klastry, itp.).

POSTMODERNIZM

REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

POSTMODERNIZACJA

MAŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

- **systemowy i merytorycznie koordynowany program kształcenia** umiejętności z zakresu przedsiębiorczości,
- uproszczenie zasad rejestracji i prowadzenia własnej działalności gospodarczej przy **wsparciu jego implementacji systemem szkoleń i kursów**,
- wzmocnienie funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu nie poprzez zwiększanie ich liczby tylko poprzez zwiększenie poziomu ich **usieciowienia poprawiającego komplementarność oferty**,
- **poprawa dostępności przestrzennej** zapewniająca kooperację między podmiotami (**grupy producenckie, klastry**) oraz podmiotami i instytucjami otoczenia biznesu (**usieciowienie**) bez konieczności zwiększania liczby tych drugich, poprawiająca spójność terytorialną, a tym samym również spójność ekonomiczną i społeczną.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

Pogląd, że elastyczna produkcja przemysłowa *stanowi podstawę kształtowania postmodernizacyjnego charakteru organizacji pracy i produkcji* nie ulega dyskusji.

Elastyczna produkcja przemysłowa jest główną postfordowską organizacją produkcji.

Za jej istotną cechę przyjmuje się to, że jest *to taka forma produkcji, która odznacza się dobrze rozwiniętą zdolnością do szybkiego przechodzenia od jednego sposobu wytwarzania lub asortymentu wyrobów do innych oraz do błyskawicznego zmniejszania lub zwiększania produkcji bez ujemnych konsekwencji dla poziomu efektywności.* Tak więc jej działanie polega na szybkiej reakcji produkcji na zmiany popytu (por. B.Domański, 1992).

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

Analiza elastyczności produkcji przemysłowej wykazuje, że występuje ona w obrębie trzech elementów produkcji:

> technologii, którą łatwo dostosować czy przeprogramować

ELASTYCZNA TECHNOLOGIA

> rozproszenia kompetencji organizacyjnych i odpowiedzialności tak, że różne działy organizacyjną mogą swobodnie śledzić to, co dzieje się na rynku i szybko reagować

ELASTYCZNA ORGANIZACJA

> pracowników o większych możliwościach i swobodzie nabywania umiejętności i wiedzy, a także stosowania ich w sposób decydujący w celu podniesienia wydajności produkcji

ELASTYCZNA PRACA

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA ELASTYCZNA TECHNOLOGIA

Zasadniczym warunkiem kształtowania się elastycznej produkcji jest **rozwój nowych technologii**. Decydujące znaczenie posiadają:

- * **technologie komputerowe** - urządzenia sterowane komputerowo CIM *computer- intergrated manufacturing*, które przybierają postać: CAD *computer-aided design*, CAP *computer-aided planing*, CAM *computer-aided manufacturing*,
- * **biotechnologie i nowe materiały tworzące innowacje techniczne**, ich zespół określony jest jako *core technologies* i stanowi zasadniczy składnik przemian postfordowskich

POSTMODERNIZM

REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

POSTMODERNIZACJA

ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

ELASTYCZNA TECHNOLOGIA – REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

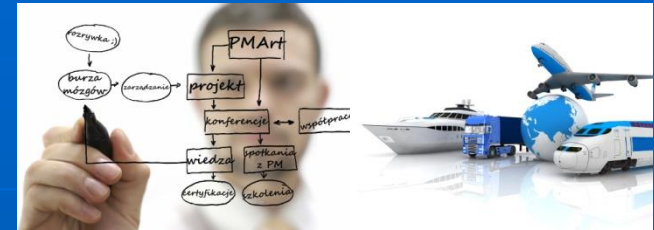
- **koncentracja interwencji polityki rozwoju** ukierunkowana nie tylko na rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (TiK) ale przede wszystkim na ich **wykorzystanie funkcjonalne**, w tym zakresie **rozwoju pracy zdalnej**,
- **systemowe wsparcie wykorzystania biotechnologii oraz nanotechnologii** bazujące na uprzednim obiektywnym rozpoznaniu zasobów endogennych regionu i możliwości rozwojowych w tym zakresie,
- tworzenie warunków dla **aglomeracji przestrzennej i koncentracji sektorowej podmiotów (klastry) działających w sektorach wysokiej techniki i nowych technologii**, sprzyjające wzrostowi efektywności ich działalności i poprawiające spójność terytorialną, a tym samym również spójność ekonomiczną i społeczną.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA ELASTYCZNA ORGANIZACJA

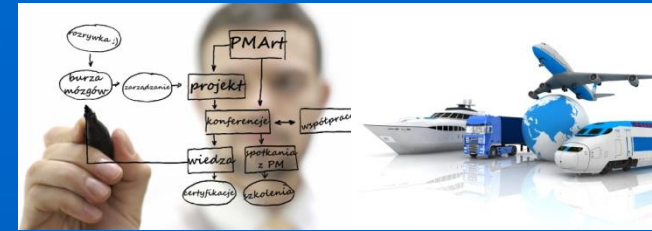
Elastyczną organizację produkcji tworzą radykalne **zmiany w sposobach działalności przedsiębiorstw**, przejawiające się przede wszystkim w decentralizacji zarządzania oraz w powiązaniach między nimi. Do głównych własności tej organizacji zalicza się:

- * **strategiczne zarządzanie**, które w przeciwieństwie do fordowskiego zarządzania taktycznego, zmierza przede wszystkim do zdobycia na długą metę największego udziału na rynkach poprzez antycypowanie przyszłej sytuacji rynkowej i długoterminowe kontrakty. Może odbywać się to kosztem zaniżania cen w początkowej fazie w celu uzyskania wyższych zysków w dalszej fazie,
- * **system zaopatrzenia just-in-time**, którego zasadą jest minimalizacja zasobów magazynowych na każdym etapie produkcji, ponieważ nadwyżka inwentarzowa reprezentuje wartość niezrealizowaną,

POSTMODERNIZM

REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

POSTMODERNIZACJA

ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

ELASTYCZNA ORGANIZACJA – REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

- **zwiększenie dostępności do wiedzy** na temat nowych form organizacji i zarządzania procesów gospodarczych i ich stosowania poprzez uruchomienie szkoleń i kursów dla **kadry średniego i wyższego szczebla zarządzającego**,
- wprowadzenie **kryteriów promujących** w dostępie do wsparcia polityki rozwoju **podmiotów wykorzystujących w praktyce swojej działalności nowych form organizacji i zarządzania procesami gospodarczymi**,
- uwzględnienie w realizacji interwencji poprawiającej dostępność przestrzenną **potrzeb wynikających z nowych form organizacji** procesów produkcyjnych wymagających lepszej dostępności przestrzennej.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA

ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

ELASTYCZNA PRACA

Elastyczność pracy jest przejawem **zasadniczych zmian** jakie zachodzą w charakterze i roli pracy w postfordowskiej organizacji produkcji.

Rynek pracy przeszedł **radykałną restrukturyzację**. Zmiany te dotyczą zarówno charakteru rynku pracy jak i zmiany kontroli procesów pracy przemysłowej.

W zakresie **zmian charakteru rynku pracy** występują dwa rodzaje elastyczności:

- **elastyczność numeryczną lub zewnętrzną**, czyli możliwość zmiany ilości zatrudnionej siły roboczej i jej doboru pod względem umiejętności i kwalifikacji w zależności od popytu na rynku,
- * **elastyczność funkcjonalną lub wewnętrzną**, czyli dużą umiejętność dostosowywania się pracowników zarówno do szerokiego zakresu zadań, jak i wysiłku spowodowanego falami wzmożonego popytu.

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA ELASTYCZNA PRACA

Identyfikacja powyższych dwóch rodzajów elastyczności na rynku pracy wymaga powiązania ich z poszczególnymi **segmentami rynku pracy**. Elastyczność funkcjonalna związana jest przede wszystkim z pierwotnym rynkiem pracy, natomiast elastyczność numeryczna odnosi się do rynku wtórnego.

Przykładem, który dobrze obrazuje powyższe zależności jest **model struktury rynku pracy w warunkach elastyczności** opracowany przez **British Institute of Management Studies** przedstawiony w pracy Z.Chojnickiego (1993).

POSTMODERNIZM

POSTMODERNIZACYJNE ZMIANY FORM I STRUKTUR PRODUKCJI

POSTMODERNIZACJA

ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

ELASTYCZNA PRACA

Interpretacja tego modelu przedstawia się następująco:

- (1) **Grupa zasadnicza** składa się z pracowników pełnoetatowych o stałym i pewnym statusie, którzy zaangażowani są w podstawowe działalności firmy. Mają oni dobre perspektywy na awans. Pracownicy tej grupy są elastyczni funkcjonalnie tj. przystosowani do wykonywania różnych zadań,
- (2) **Grupa peryferyjna** składa się z dwóch podgrup.
Pierwszej obejmującej pracowników pełnoetatowych o kwalifikacjach łatwo dostępnych na rynku pracy do których zalicza się m.in. urzędników, sekretarki oraz pracowników fizycznych wykonujących pracę rutynową wymagającą mniejszych umiejętności. Są to pracownicy wykonujący pomocnicze działalności, podatni na redukcje zatrudnienia.
Drugiej - składającej się z pracowników na niepełnym etacie, zatrudnianych dorywczo, zatrudnianych na czas określony lub tymczasowo, subkontrahentów, osoby szkolone z subsydiów państwowych, których stanowiska pracy są jeszcze mniej pewne niż w pierwszej grupie peryferyjnej. Pracownicy grupy peryferyjnej są elastyczni ilościowo.

POSTMODERNIZM

REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

POSTMODERNIZACJA

ELASTYCZNA PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

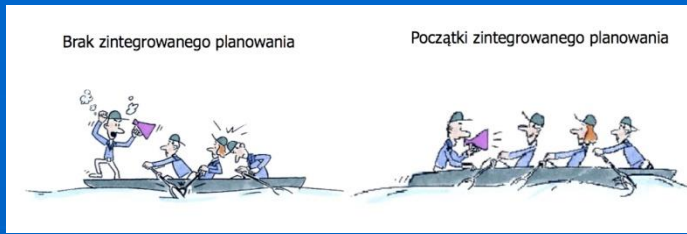
ELASTYCZNA PRACA – REKOMENDACJE DLA POLITYKI ROZWOJU

- kształtowanie umiejętności stosowania przez pracodawców technik wykorzystujących prawidłowości elastyczności funkcjonalnej i numerycznej niezbędnych dla **planowania i realizacji efektywnej polityki zatrudnienia** na elastycznym rynku pracy,
- kształtowanie **umiejętności adaptacyjnych** (zmiana miejsca pracy, zmiana profilu wykonywanej pracy, zmiana zawodu, etc.) pracowników, niezbędnych do funkcjonowania na współczesnym rynku pracy i ograniczających poszerzenie populacji NEET przy wykorzystaniu m.in. flexsecurity,
- dostosowanie **treści i sposobów kształcenia** do potrzeb elastycznego rynku pracy,
- poprawa dostępności przestrzennej miejsc pracy **zmniejszająca prawdopodobieństwo trwałych przemieszczeń ludności, a tym samym ograniczająca wzrost polaryzacji przestrzeni.**

PODSUMOWANIE WNIOSKI I REKOMENDACJE

Przeprowadzona analiza zwraca uwagę na konieczność lepszego ukierunkowania praktyki polityki rozwoju na wyzwania związane z mobilnością determinowane przez postfordowskie trendy rozwojowe. Do najważniejszych rekomendacji należy zaliczyć:

- ✓ trwałe **powiązanie systemu edukacji z dobrze rozpoznanymi i prognozowanymi potrzebami rynku pracy** i preferowanie wsparcia tych kierunków i obszarów kształcenia, które w danym okresie są deficytowe na rynku pracy,
- ✓ **kompleksowe i oparte na rzetelnych diagnozach zmiany w systemie kursów i szkoleń** wspieranych w ramach polityki rozwoju zmierzające do ich lepszego dostosowania do potrzeb rynku pracy, które w obecnej rozproszonej formie nie spełniają swoich celów,
- ✓ zintegrowane podejście (**integrated approach**) w programowaniu i realizacji polityki rozwoju uwzględniające zarówno wyzwania społeczno-gospodarcze jak i przestrzenne związane z mobilnością przy bazowaniu na dobrze rozpoznanych zasobach i możliwościach (**evidence-based**).

Dziękuję za uwagę ...

Prof. UAM dr hab. Paweł Churski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Institut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Zakład Analizy Regionalnej

ul. Bogumiła Krygowskiego 10

61-680 POZNAŃ

e-mail: chur@amu.edu.pl

WWW: www.churski.pl

PRZESTRZEŃ-GOSPODARKA-SPOŁECZEŃSTWO - wymiary mobilności Polaków w XXI wieku
Kazimierz Dolny 26 – 27 września 2016r.

